

Univers Pedagogic

35 (1012),
8 octombrie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

Concursul Pedagogul Anului 2026 are 12 câștigători

12 cadre didactice din Republica Moldova au fost desemnate câștigătoare ale concursului republican „Pedagogul Anului 2026”. Distincțiile au fost acordate pe 3 octombrie a.c. la Palatul Republicii din Chișinău, în cadrul festivității dedicate Zilei profesionale a lucrătorilor din învățământ.

Concursul a reunit educatori, învățători și profesori care au ajuns în etapa republicană după ce au trecut de selecțiile instituționale și raionale. În etapa finală, participanții au fost evaluați prin mai multe probe, între care soluționarea unor situații pedagogice, susținerea unei lecții într-o clasă necunoscută și prezentarea unui masterclass.

La categoria „Educatorel anului”, premiul I a fost câștigat de Anna Mogorean, de la Instituția de Educație Tim-

purie „Prichindel” din satul Drăgănești, Sângerei. Diana Agachi, de la Grădinița nr. 1 „Spiriduș” din municipiul Bălți, a obținut premiul II, iar Eugenia Gangan, de la Grădinița de copii nr. 5 din Glodeni, premiul III.

La categoria „Învățătorul anului”, primul loc i-a revenit Adrian Pană, de la Liceul Teoretic „Alecu Russo” din Orhei. Premiul II a fost acordat Anastasiei Crudu, de la Gimnaziul Pașcani din Criuleni, iar premiul III – Liliei Lupăcescu, de la Gimnaziul „Gheorghe Rîșcanu” din Râșcani.

Categoria „Profesorul anului” a avut câștigători pe trei arii curriculare. La „Limbă și comunicare”, premiul I a fost obținut de Elena Voloc, profesoară de limba și literatura română la Liceul Teoretic cu profil de Arte „Ion și Doina Aldea-Teodorovici” din Chișinău. La „Matematică și Științe”, premiul I i-a revenit Mariei Cîrnaț, profesoară de matematică la Liceul Teo-

retic „Gaudeamus” din Chișinău. Premiul II la această categorie a fost acordat lui Dumitru Rusnac, profesor de fizică la Gimnaziul „Mihai Eminescu” din Ulmu, Ialoveni. Cele trei premii III au fost obținute de Victoria Revenco, profesoară de limba și literatura română la Liceul Teoretic „Petru Rareș” din Soroca, Aliona Col, profesoară de istoria românilor și universală la Liceul Teoretic „Mihail Guboglo” din Ceadâr-Lunga, și Mariana Morari, profesoară de informatică la Gimnaziul „Regele Mihai I” din Criuleni.

Premiul I a fost în valoare de 50.000 de lei, premiul II a constituit 25.000 de lei, iar premiul III – 15.000 de lei. Alți 14 participanți au fost distinși cu mențiuni și diplome ale Ministerului Educației și Cercetării.

În cadrul festivității, ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a vorbit despre măsurile întreprinse pentru reducerea sarcinilor birocratice și îmbunătățirea condițiilor de activitate ale cadrelor didactice. Printre acestea se numără eliminarea unor rapoarte și registre, simplificarea procedurilor de atestare și extinderea resurselor didactice disponibile profesorilor. La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților publice și ai sistemului educațional. Festivitatea s-a încheiat cu un program artistic susținut de Brio Sonores și Vali Boghean.

Pentru oamenii din spatele educației

Înainte ca o lecție să înceapă, cineva o pregătește. Înainte ca un elev să descopere un răspuns, cineva îl provoacă să pună întrebarea. Iar înainte ca o reușită să fie remarcată, există, de multe ori, munca discretă a unui profesor.

Educația se construiește astfel, zi după zi, prin oameni. Prin profesori, educatori, învățători, formatori și manageri care își asumă responsabilitatea de a-i învăța pe alții, dar și de a învăța permanent. Prin cei care caută o explicație mai bună, o metodă potrivită, o soluție pentru un elev anume și care știu că aceeași abordare nu funcționează întotdeauna pentru fiecare.

De Ziua profesională a lucrătorului din învățământ, „Univers Pedagogic” le mulțumește tuturor celor care dau chip și conținut educației din Republica Moldova. Pentru orele care încep devreme și se termină mult după sunele clopoțelului. Pentru planurile refăcute, ideile încercate, caietele corectate și conversațiile care continuă după lecție. Pentru răbdarea de a explica încă o dată și exigența de a cere mai mult atunci când știți că un elev poate mai mult. Dar și pentru ceea ce nu poate fi măsurat în note sau statistici: încrederea pe care o insuflați, curajul pe care îl dați unui copil să încerce, bucuria

de a descoperi și sentimentul că poate reuși.

O parte din munca profesorului se vede imediat. O altă parte își arată valoarea peste ani. În alegerile unui fost elev, în profesia pe care o îmbrățișează, în felul în care gândește, lucrează și se raportează la ceilalți. Poate tocmai aceasta este una dintre cele mai importante măsuri ale unei profesii ale cărei rezultate nu încap întotdeauna într-un tabel.

Astăzi, gândul nostru se îndreaptă către oamenii din spatele educației. Către Dumneavoastră. Vă dorim sănătate, putere de muncă, colegi destoinici alături, împreună cu care să construiți și, mai ales, satisfacția de a vedea că ceea ce faceți contează.

La mulți ani tuturor celor care fac educație!
Cu drag de voi,

Echipa redacțională
„Univers Pedagogic”

FAVD a marcat 45 de ani de formare și creație artistică

Facultatea de Arte Vizuale și Design (FAVD) a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a marcat, la 2 octombrie curent, 45 de ani de la fondare. Evenimentul aniversar a reunit cadre didactice, studenți, absolvenți, reprezentanți ai instituțiilor publice și parteneri ai facultății.

Festivitatea a oferit prilejul unei retrospective asupra parcursului FAVD și a contribuției sale la formarea specialiștilor din domeniul artelor și designului. La eveniment au participat: rectorul UPSC, dr. conf. univ. Alexandra Barbăneagră; decanul FAVD, dr. prof. univ. Ana Simac; ministrul Culturii, Dan Suruceanu; reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării. Cei 45 de ani au fost evocați prin

imagini de arhivă, mărturii ale absolvenților și prezentări dedicate ale activității facultății. Printre cei care cu această ocazie au onorat prin prezența lor evenimentul s-au numărat absolvenți care activează în

Republica Moldova și în străinătate, în domenii precum artele vizuale, designul, moda și educația artistică.

O parte importantă a programului a fost dedicată creației studențești. Parada de modă a prezentat colecția „Chișinăul Interbelic”, realizată la inițiativa Fundației Heritage 21, în colaborare cu studenții anilor II și III ai FAVD. Proiectul a fost coordonat de profesorii Natalia Sajin, Eugen Reabenkii, Maria Crețu și Vasile Vozian.

Pe podium au fost prezentate și colecții studențești care au obținut premii la concursuri și evenimente internaționale desfășurate la Dubai, Roma, Paris, Kiev, Iași, București și Rotterdam. Printre creațiile prezentate s-au regăsit „Light & Darkness”, „Poarta Neamului”, „Rădăcini”, „Clar-Obscur”.

Aniversarea a evidențiat continuitatea dintre generațiile de absolvenți și actuala echipă academică. Peste 25 de cadre didactice care predau în prezent la FAVD sunt absolvenți ai facultății. Pentru instituție, această continuitate reprezintă una dintre formele concrete prin care experiența profesională și pedagogică este transmisă noilor generații.

Studenții au propus și propria perspectivă asupra viitorului facultății. În cadrul conceptului „Facultatea peste 20 de ani”, aceștia și-au imaginat modul în care arta, designul și tehnologiile digitale ar putea evolua până în 2046. Programul aniversar a fost completat de un moment muzical susținut de Cvartetul „Dorel Burlacu” și de vernisarea unei expoziții de grafică, pictură și artă decorativă, organizată în holul central al Universității.

Calificările din R. Moldova, raportate la standardele europene

Primul Raport de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova la Cadrul European al Calificărilor (EQF) a fost publicat pe platforma oficială Europass a Uniunii Europene. Documentul stabilește corespondența dintre nivelurile naționale și cele europene de calificare și oferă un reper comun pentru înțelegerea și compararea calificărilor obținute în țara noastră.

Potrivit raportului, studiile superioare de licență sunt încadrate la nivelul 6 EQF, masteratul - la nivelul 7, iar doctoratul - la nivelul 8. Sunt prezentate, de asemenea, calificările din învățământul profesional tehnic. Referențierea are la bază rezultatele învățării – cunoștințele, abilitățile și competențele dobândite prin studii sau formare profesională.

Publicarea raportului în limbile română și engleză facilitează accesul instituțiilor de învățământ, angajatorilor și autorităților din alte state la informații oficiale despre calificările din R. Moldova. Acest lucru poate sprijini continuarea studiilor și mobilitatea profesională, fără ca referențierea să însemne recunoașterea automată a diplomelor. Procedurile de recunoaștere rămân în responsabilitatea autorităților competente din fiecare stat. Elaborarea raportu-

lui a fost coordonată de Ministerul Educației și Cercetării, cu participarea Direcției Cadrului Național al Calificărilor și cu susținerea proiectului „Învățământul superior din Moldova”, finanțat de Banca Mondială. Documentul a fost consultat la reuniuni regionale de la Bălți, Cahul și Soroca, la care au participat 127 de persoane, precum și la consultări cu instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic, la care au participat alte 71 de persoane.

Raportul a beneficiat de expertiză internațională din Lituania, Letonia și Croația, cu sprijinul Fundației Europene pentru Formare (ETF), fiind avizat de Consiliul Național pentru Calificări. Referențierea creează astfel un punct de legătură între sistemul național de calificări și spațiul european, oferind un cadru mai clar pentru înțelegerea nivelului studiilor și competențelor dobândite în Moldova.

Letonia își pune experiența sa în dezvoltarea școlilor de artă la dispoziția managerilor din Moldova

Curriculumul, evaluarea, certificarea, activitatea școlilor de artă, atestarea cadrelor didactice și de conducere au fost discutate de directori și reprezentanți ai școlilor de artă din R. Moldova, reuniți în cadrul unui atelier de instruire organizat de Ministerul Educației și Cercetării. Evenimentul s-a desfășurat în zilele de 3-4 octombrie a.c., fiind dedicat identificării priorităților de dezvoltare ale instituțiilor și modalităților de atragere a resurselor pentru proiectele acestora.

În prima zi de activitate, atelierul „De la necesități la resurse: finanțarea și dezvoltarea școlilor de artă” a conținut discuții despre cadrul normativ cu privire la subiectele menționate. Iveta Bîkerniece și Vita Ervalde, reprezentante ale unor instituții de muzică și artă din localitățile letone Madliena și Skrīveri, au prezentat experiența țării lor în privința atragerii finanțărilor prin proiecte și organizării învățământului pre-profesional.

Vita Ervalde, expertă în domeniul muzicii și artelor din Letonia, a specificat că „După integrarea în Uniunea Europeană, am trecut prin multe schimbări. Ne dorim să împărtășim experiența noastră și să vorbim atât despre schimbările care au fost realizate cu succes, cât și despre lucrurile care poate nu au mers atât de bine, astfel încât să nu repetăm greșelile noastre”.

A doua zi de lucru a fost dedicată identificării necesităților și stabilirii priorităților de dezvoltare. Managerii școlilor de artă au aflat despre sursele de finanțare disponibile, metodele de elaborare a unor proiecte culturale și educaționale, generând idei de proiecte pentru instituțiile pe care le conduc. În final, rezulta-

tele obținute au fost prezentate pentru conexiune inversă (feedback).

Svetlana Talpă, șefa Serviciului politici în învățământul artistic și extrașcolar din cadrul MEC, a remarcat că „Ne dorim ca școlile de artă să aibă nu doar o viziune clară asupra necesităților lor, ci și capacitatea de a transforma aceste necesități în proiecte concrete și de a identifica resurse pentru realizarea lor. Experiența colegilor din Letonia ne arată cât de important este ca managerii să fie proactivi, să dezvolte parteneriate și să valorifice oportunitățile de finanțare”.

La rândul său, Ion Tulbu, directorul Școlii de Artă „Grigore Solomon” din Sărata Galbenă, Hâncești, a menționat că „Este un merit important al Ministerului, care a înțeles că acest domeniu – învățământul artistic – este parte componentă a sistemului educațional din Republica Moldova și contribuie la formarea tinerei generații, care reprezintă viitorul nostru”.

Sesiunile de lucru au fost susținute de Svetlana Talpă, Iveta Bîkerniece, Vita Ervalde și Veaceslav Reabcinschii, lector universitar la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Instruirile sunt organizate în cadrul programului național de excelență „Filarmonica Voices” al Ministerului Educației și Cercetării, destinat școlilor de artă din țara noastră.

Competențe pentru incluziunea elevilor cu deficiențe de auz

Programul de calificare parțială (microcalificare) „Competențe pentru incluziunea educațională a elevilor cu deficiențe de auz și comunicarea în limbajul semnelor” este elaborat în cadrul proiectului GIZ „Comunități, Întreprinderi și Comune Puternice pentru Moldova”, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, în vederea consolidării capacității sistemului de învățământ profesional tehnic de a asigura educația și formarea profesională accesibilă pentru elevii cu deficiențe de auz.

Un nou program de microcalificare, destinat cadrelor didactice din învățământul profesional tehnic, a fost lansat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Programul „Competențe pentru incluziunea educațională a elevilor cu deficiențe de auz și comunicarea în limbajul semnelor” are un volum de 15 credite transferabile și este destinat profesorilor care lucrează cu elevi cu deficiențe de auz.

Lansarea a avut loc la 29 septembrie curent, în cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL) al UPSC. Programul urmărește formarea unor competențe practice necesare pentru adaptarea procesului educațional la nevoile elevilor

cu deficiențe de auz, inclusiv prin utilizarea unor modalități adecvate de comunicare și a unor strategii didactice accesibile.

Microcalificarea a fost elaborată în cadrul proiectului GIZ „Comunități, Întreprinderi și Comune Puternice pentru Mol-

dova”, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării. Inițiativa vizează consolidarea capacității instituțiilor de învățământ profesional tehnic de a oferi elevilor cu deficiențe de auz acces la educație și formare profesională în condiții adaptate necesităților lor. Programul include module dedicate comunicării în limbajul semnelor, dezvoltării percepției vizuale, abordării psihopedagogice a elevilor cu deficiențe de auz, utilizării instrumentelor și tehnologiilor de sprijin pentru comunicare și învățare.

În cadrul lansării au participat: **Liudmila Stîhi**, secretar de stat în domeniile învățământului profesional tehnic și cadrului național al calificărilor în componența MEC; **Vera Popov**, consultant superior la Direcția politici în domeniul învățământului profesional tehnic și învățare pe tot parcursul vieții a MEC; **Elena Țap**, directoarea CFCL; **Tatiana Verdeș**, șefa Departamentului Psihopedagogie, Management și Educația adulților din cadrul CFCL.

Prima serie de formare va reuni 60 de cadre didactice din 35 de instituții de învățământ profesional tehnic din Republica Moldova. Pe parcursul programului, participanții își vor dezvolta competențele de comunicare cu elevii cu deficiențe de auz și vor exersa adaptarea strategiilor, metodelor și instrumentelor didactice la particularitățile acestora.

Republica Moldova își reorganizează sistemul de doctorat

Sistemul de doctorat din Republica Moldova s-a trecut printr-un proces de reorganizare în ultimii zece ani, cu reducerea numărului de școli doctorale și programe și concentrarea resurselor pentru cercetare. Datele sunt prezentate într-un studiu analitic privind acreditarea programelor de studii doctorale, realizat pentru Ministerul Educației și Cercetării.

Dacă în 2015 în țară funcționau 47 de școli doctorale, în 2026 numărul acestora a ajuns la 21. Și oferta de programe s-a restrâns, de la aproximativ 380 la circa 230 de programe active. Analiza asociază această reorganizare cu concentrarea expertizei științifice și a resurselor și cu formarea unor echipe de cercetare mai puternice.

În paralel, regulile privind formarea doctorală au fost ajustate la principiile europene și la cerințele Procesului Bologna. Studiul remarcă structura primului an de doctorat, în care sunt prevăzute 60 de credite de formare avansată. Programul include pregătire în metodologia cercetării, etică, redactare și comunicare academică, precum și în fundamentele cercetării științifice.

Un alt domeniu în care au intervenit modificări este evaluarea și asigurarea calității. Prevederile adoptate în 2026 permit recunoașterea evaluărilor realizate de agenții de asigurare a calității înscrise în EQAR și stabilesc noi repere pentru finanțarea studiilor doctorale prin comanda de stat. În același timp, cadrul normativ acordă o atenție mai mare integrității academice, inclusiv prevenirii plagiatului și declarării uti-

lizării inteligenței artificiale în elaborarea lucrărilor.

Următoarea etapă este legată de acreditarea programelor. Studiul propune actualizarea instrumentelor de evaluare externă, clarificarea procedurii prin care programele trec de la autorizare provizorie la acreditare și dezvoltarea cooperării cu agenții internaționale de evaluare.

Calitatea doctoratului este analizată și din perspectiva condițiilor oferite cercetătorilor aflați la început de carieră. Printre măsurile recomandate se numără asigurarea resurselor pentru cercetare și mobilități, accesul la baze de date științifice internaționale și participarea la conferințe. Este propusă și evaluarea periodică a activității conducătorilor de doctorat, precum și introducerea unor criterii specifice privind originalitatea tezelor și conflictele de interese.

Studiul propune ca performanța sistemului să fie urmărită și după finalizarea studiilor, prin date privind durata doctoratului, susținerea tezelor, publicațiile și parcursul profesional al absolvenților. Totodată, finanțarea publică ar urma să țină cont de rezultatele evaluărilor externe, iar dimensiunea rețelei de școli doctorale să fie corelată cu capacitatea de cercetare și prioritățile naționale.

Pentru iunie 2027, autoritățile și-au stabilit două ținte: cel puțin 25% dintre programele doctorale active să fie acreditate de agenții înscrise în EQAR, iar aproximativ 50% să parcurgă evaluarea externă.

Studiul analitic privind acreditarea programelor de studii doctorale în Republica Moldova a fost realizat în cadrul proiectului „Moldova is Europe – Support for EU Integration”, finanțat de Uniunea Europeană, cu contribuția Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de consorțiul GOPA PACE.

Matematica – de la prima ecuație la formarea caracterelor

Interviu cu Valeriu Gînga, profesor cu un stagiu de 33 de ani la catedră

Să predai matematica înseamnă mai mult decât a transmite formule; înseamnă să înveți un copil cum să gândească. Formator de olimpici, autor de curriculum și manager educațional la Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Chișinău, Valeriu Gînga adună 33 de ani de dăruire la catedră. Vă invităm să descoperiți o conversație inspirațională despre marea performanță, provocările școlii moderne și frumusețea profesiei de dascăl.

- Domnule Valeriu Gînga, aveți o carieră pedagogică impresionantă de 33 de ani. Cum arăta la începuturi tânărul absolvent al Universității de Stat din Moldova și ce visuri aducea la catedră în anul 1993?

- Tânărul absolvent din 1993 era, probabil, mai sigur pe matematică decât pe sine. Veneam de la Facultatea de Matematică și Cibernetică a USM cu mult entuziasm, cu respect pentru profesorii universitari și cu impresia firească a unui absolvent că, dacă știe bine matematica, va ști și să o predea bine. Școala m-a învățat destul de repede că acestea sunt două competențe diferite. La început îmi doream să explic corect, să demonstrez riguros și să-i fac pe elevi să înțeleagă ceea ce mie mi se părea frumos în matematică. Cu timpul am înțeles că adevărata măsură a unei lecții nu este cât de bine vorbește profesorul, ci cât de mult îl provoacă pe elev să gândească. Nu cred că în 1993 îmi imaginam că voi ajunge să activez în management educațional, în comisii republicane, la olimpiade, la examene naționale, la formarea profesorilor sau la elaborarea curriculumului. Atunci aveam un vis: să devin un profesor bun. După 33 de ani, îmi dau seama că tocmai acesta este visul care nu se încheie niciodată. În educație nu există momentul în care poți spune: „Gata, am devenit profesorul pe care mi l-am dorit”. Fiecare generație te obligă să fii în căutare continuă.

- De la Bumbăta, Ungheni, până la licee de elită din capitală, precum „Dante Alighieri” și „Spiru Haret” – care au fost reperele sau mentorii ce v-au marcat definitiv parcursul profesional?

- În cariera mea au existat profesori, colegi și manageri de la care am învățat foarte mult. Nu aș putea reduce parcursul meu la un singur mentor. Uneori, mentorul este colegul care îți arată cum să ai răbdare. Alteori, mentor devine elevul care îți pune o întrebare la care nu ai un răspuns imediat.

Mi-am început activitatea profesională la Colegiul de Telecomunicații din municipiul Chișinău. La Liceul „Dante Alighieri” am fost invitat, împreună cu soția mea, Tamara Gînga, profesoară de limba și literatură română, de către regretata Lilia Filip. Acolo am avut șansa să mă formez și să mă dezvolt profesional, iar în anul 2001 mi-am început activitatea managerială. Instituția Publică Liceul Teoretic „Spiru Haret” mi-a oferit un alt tip de experiență: un mediu în care standardele înalte sunt firești și în care performanța individuală trebuie transformată în performanță instituțională. Aici am avut și privilegiul de a fi susținut constant de un lider educațional valoros, Victor Ambroci, directorul liceului. Din colaborarea cu dumnealui am

învățat că un manager bun nu trebuie doar să ceară rezultate, ci să creeze condițiile în care oamenii să poată obține aceste rezultate, să aibă încredere în colegi și să le ofere spațiu pentru inițiativă și dezvoltare. Pentru mine, această susținere a fost foarte importantă atât în plan profesional, cât și în asumarea responsabilităților manageriale.

- Timp de peste trei decenii, ați mers umăr la umăr în învățământ alături de soția dumneavoastră, profesoară de limba și literatură română. Cum este să împărtășiți aceeași pasiune și aceeași școală? Este „ședința de profesori” un dialog continuu și acasă?

- Inevitabil, școala ne mai urmează și acasă. Ar fi greu să fie altfel după atâția ani în care amândoi trăim în același univers profesional. Dar există și un avantaj frumos. Privim școala din două perspective

diferite, dar complementare: eu prin rigoarea și logica matematicii, soția mea, prin limbă, literatură și sensibilitatea față de cuvânt. Uneori descoperim că problemele sunt aceleași, doar limbajul prin care ajungem la ele diferă. Sigur că discutăm despre elevi și școală, despre ceea ce a mers bine sau mai puțin bine. Uneori avem opinii diferite, ceea ce este sănătos. Nu există o singură formulă pentru educație. Încercăm totuși să păstrăm o limită. Profesorul trebuie să știe când să închidă catalogul. Altfel, riști să fii profesor 24 de ore din 24 și să uiți că, înainte de toate, ești om, soț, părinte.

- Ați pregătit discipoli care au obținut locuri premiante la Olimpiadele municipale și republicane de matematică, medalii de argint și bronz la Olimpiadele Internaționale și Balcanice de matematică (așa cum este performanța remarcabilă a elevului Marius Scleruc). Cum se descoperă și cum se șlefuieste un diamant în matematică?

- Când vorbim despre elevii capabili de performanță înaltă, îmi place să spun că profesorul nu „crează” talentul. Talentul există deja, dar trebuie observat, susținut și orientat

corect. Uneori, profesorul descoperă un potențial încă nevalorificat, alteori întâlnește un elev care și-a conturat anumite calități. În ambele situații, responsabilitatea lui este să-l sprijine să se dezvolte și să-și atingă cât mai deplin potențialul. Așa a fost și în cazul lui Marius Scleruc. L-am cunoscut în clasa a IX-a, când am devenit profesorul lui de matematică. Venea deja cu rezultate excepționale: obținuse locul I la Olimpiada Republicană de Matematică atât în clasa a VII-a, cât și în a VIII-a. Era evident că aveam în față un elev cu un talent deosebit, dar ceea ce m-a impresionat cel mai mult nu a fost doar capacitatea lui de a rezolva probleme dificile, ci pasiunea autentică pentru matematică. Pentru el, o problemă grea nu era o povară, ci o provocare. În cazul lui Marius, performanțele ulterioare la olimpiadele republicane, balcanice și internaționale au fost rezultatul talentului său, al unei munci extraordinare

cât trebuie și ascunde exact cât trebuie. Nu cred că dificultatea face automat o problemă valoroasă. Există probleme foarte complicate, dar lipsite de eleganță, după cum există probleme cu un enunț de două rânduri care te urmăresc o zi întreagă. Pentru mine, problema frumoasă are câteva calități: enunț simplu și clar, idee profundă, o anumită surpriză și, ideal, o soluție care la final pare aproape inevitabilă. După ce o vezi, ai impresia: „Cum de nu m-am gândit la asta?”. Experiența din cadrul olimpiadelor școlare de matematică m-a convins că o problemă foarte bună nu verifică numai ceea ce știe elevul. Îl obligă să creeze ceva nou cu ceea ce știe. Și tocmai aici apare una dintre cele mai mari bucurii ale unui evaluator sau profesor: de foarte multe ori întâlnești soluții complet neașteptate, elegante, uneori chiar mai originale decât rezolvarea prevăzută în barem. Aceste momente îți amintesc că matematica nu este doar despre a afla răspunsul corect, ci și despre drumul ales pentru a ajunge la el.

- În proiectul „Matematica de la egal la egal”, ați lucrat la materialele destinate elevilor care întâmpină dificultăți la această disciplină. Cum găsim echilibrul între susținerea elevilor rămași în urmă și stimularea celor capabili de marea performanță?

- Aș porni de la o idee care, pentru mine, este esențială: echitatea nu înseamnă să le oferim tuturor exact același lucru. Înseamnă să-i oferim fiecăruia ceea ce îi este necesar pentru a progresa. Un elev care are dificultăți la învățare, are nevoie de sarcini mai accesibile, de pași mai mici, de explicații diferite și, mai ales, de experiența progresului/succesului. Dacă un copil primește luni întregi doar confirmarea că nu are șanse să învețe matematica, la un moment dat va înceta să mai încerce. În același timp, elevul foarte capabil are și el dreptul la provocare. Dacă îl obligăm să repete permanent ceea ce știe deja, pierdem un alt tip de potențial. Proiectul „Matematica de la egal la egal” mi-a reconfirmat această idee. O școală bună nu trebuie să aleagă între recuperare și excelență. Trebuie să le poată face pe ambele, nu prin două sisteme educaționale paralele, ci printr-o pedagogie suficient de flexibilă.

- În calitate de autor al curriculumului național la matematică și coordonator al grupului de lucru pentru evaluarea manualelor școlare la matematică, cum vedeți modernizarea acestei discipline?

- Matematica nu trebuie simplificată până la pierderea rigorii, dar este

nevoie să fie schimbat modul în care elevul ajunge la ea. Mult timp, predarea matematicii a fost construită după o succesiune suficient de previzibilă: profesorul prezintă teoria, rezolvă un exemplu, elevul reproduce algoritmul. Acest model își are locul lui, dar nu mai este suficient. Elevul trebuie pus mai des în situația de a investiga, de a formula ipoteze, de a modela o situație, de a compara strategii și de a argumenta de ce o soluție este corectă. Ca expert curricular și autor în grupul de elaborare a curriculumului, am avut ocazia să privesc disciplina nu doar din perspectiva lecției de mâine, ci și din perspectiva elevului pe care vrem să-l formăm peste câțiva ani. Aici apare inevitabil și problema resurselor didactice, în primul rând, a manualului. În calitate de evaluator și coordonator al grupului de lucru pentru evaluarea manualelor școlare la matematică, am constatat că, în unele concursuri, concurența a fost foarte redusă, fiind prezentate uneori două titluri pentru aceeași clasă. Din experiența mea, o ofertă atât de limitată reduce considerabil șansele de a selecta constant manuale de o calitate foarte înaltă. În plus, la procedura de achiziție, prețul poate avea o pondere importantă. Astfel, manualul care obține cel mai bun punctaj la evaluare nu este întotdeauna și cel care ajunge, în cele din urmă, în școală.

De aceea, consider valoroasă inițiativa Ministerului Educației și Cercetării de a procura și adapta manuale de matematică din Estonia, unde sistemul educațional este cunoscut pentru rezultate foarte bune la testarea internațională PISA, iar contactul cu aceste manuale poate aduce în școala noastră nu doar un produs editorial diferit, ci și o altă abordare a predării matematicii: sarcini riguroase structurate, probleme contextualizate, accentul plasat pe înțelegere, argumentare și aplicare. În fond, modernizarea matematicii nu înseamnă doar un curriculum nou. Înseamnă coerență între curriculum, manual, evaluare și ceea ce se întâmplă efectiv la clasă. Dacă actualizăm doar curriculumul, dar păstrăm aceleași tipare în manuale și în evaluare, schimbarea va rămâne mai mult formală decât reală.

- Ca formator național și membru în comisiile concursului „Pedagogul Anului”, ați lucrat cu generații întregi de cadre didactice. Ce calități definesc astăzi un profesor impecabil?

- Nu știu dacă există profesor impecabil. Un profesor care se consideră impecabil riscă, poate, să nu mai simtă nevoia să învețe.

(Continuare în pag.4)

„Lica”, un roman incitant de Iulian Ciocan

Iulian Ciocan (născut pe 6.04.1968 la Chișinău) este prozator, publicist și critic literar. Înainte să scrie proză a publicat două volume de critică literară: *Metamorfoze narative* (1996) și *Incursiuni în proza basarabească* (2004), făcând mai mulți ani jurnalism la **Radio Europa Liberă**. A editat până în prezent romanele *Înainte să moară Brejnev* (2007), *Tărâmul lui Sașa Kozak* (2011), *Iar dimineața vor veni rușii* (2015), *Dama de cupă* (2018), *Clovnul* (2021). Acestea au fost traduse în engleză, franceză, italiană, germană, neerlandeză, maghiară, sârbo-croată, cehă, bulgară și slovacă. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

Dragostea apare în viața sa ca o promisiune nesperată de fericire, dar îl aruncă în „cea mai rea dintre lumile posibile”. Ironic și sentimental, fidel minimalismului înțesat cu umor negru, romanul are toate calitățile unui viitor bestseller”.

Indiscutabil, cartea va stârni reacții diferite: de la aprecieri și elogii la critici, insatisfacții și chiar supărări, dezamăgiri. Iulian Ciocan reușește să capteze atenția cititorului și deseori îl pune în încercătură. Nu voi stăruii asupra subiectului romanului, e cazul ca fiecare să-și facă o concluzie proprie. Însă pentru a-i înțelege mai bine stilul de prozator, cred că e bine să facem trimitere la mărturisirile lui din cadrul unui inter-

viu: „Am scris la început critică literară, am publicat articole și în revista „Contrafort”, și, la un moment dat, am simțit nevoia să scriu proză, mi-am dat seama că am niște povești în mine pe care vreau să le spun, să le aștern pe hârtie. Experiența de critic literar m-a ajutat să le structurez, să le concep, întrucât critica, teoria literaturii îți oferă instrumentele necesare pentru a administra o narațiune”.

rea mea: „Cu riscul de a-i supăra pe unii, o să vă spun că scriitorii sunt nu numai mai destupați la minte decât roboții cu reportofoane. Scriitorii sunt oameni, pe când jurnaliștii sunt pe jumătate oameni (sic). Spun asta în cunoștință de cauză, dragii mei”.

În concluzie, putem apela la înțelepciunea populară că nu există pădure fără uscături. Adică nu există activitate umană unde să nu fie oameni buni și răi, indiferent de meseria pe care o practică. Dragă Iulian Ciocan, dacă n-ai fi activat în jurnalism, poate n-ai fi cunoscut viața cu fațetele ei multiple și oamenii cu toate neajunsurile lor și nici n-ai fi scris poate ale tale romane, cu bune și rele. Iar despre rostul literaturii vreau să-l citez pe scriitorul matematician, Bogdan Suceavă, stabilit cu traiul în SUA (e doar cu un an mai tânăr decât Iulian Ciocan), care a publicat mai multe cărți de proză, de eseuri și poezie, fiind considerat de critica literară drept unul dintre cei mai importanți prozatori români contemporani. Iată ce a afirmat el în interviul realizat de Șerban Axinte în revista „Scriptor” (9-10/2026): „...literatura devine o unealtă de cercetare, o formă de clarviziune, un exercițiu al inteligenței. Nu e o simplă transpunere în scris a unor evenimente întâmplătoare, ci o formă de deco-dificare a realității”.

Andrei VIZIRU

Anul acesta, Iulian Ciocan ne-a surprins cu romanul *Lica*, care a fost lansat recent la Bookfest Chișinău și pe care autorul mi-a scris următorul autograf: „Pentru A.V., bust love story, Iul. Ciocan, 3 sept. 2026”. Iată că am și un autograf în „romengleză”. Cartea se citește ușor și are un subiect captivant. V vorba e de viața unui jurnalist și scriitor, care la un moment dat se îndrăgostește lunea de o misterioasă colegă de breaslă Lica, ce îi schimbă destinul la 180 de grade. V vorba e de o istorie de dragoste fatală cu întorsături de situații. Dar să le luăm pe rând și să trecem la subiectul cărții care se dezvoltă pe mai multe paliere.

Eugen, protagonistul romanului, până a o întâlni pe Lica avea deja o relație cu o profesoară de franceză Lenuța, o femeie cumsecade și care nu putea avea copii. El încearcă s-o cucerească pe fermecătoarea Lica și într-un târziu, după mai multe eforturi, reușește să-și împlinească visul, deși atitudinea schimbătoare a fetei ascunde mai multe enigme și secrete tene-

bre. Se va confrunta și cu sentimentul geloziei. Pe unii poate i-ar surprinde neplăcut limbajul în care e scris romanul și atitudinea autorului față de jurnalism, care de fapt este mai mult decât o meserie oarecare, fiind o vocație pe care o ai sau nu o ai. Iată ce scrie Tatiana Ciocoi pe coperta a patra cărții despre personajul central: „Eugen, intelectualul rasat și reflexiv, traversează o devastatoare criză profesională.

INTERVIUL DE JOI

Matematica – de la prima ecuație la formarea caracterelor

Interviu cu Valeriu Gînga, profesor cu un stagiu de 33 de ani la catedră

(Continuare din pag. 3)

Aș vorbi mai degrabă despre profesorul foarte bun. El trebuie, desigur, să-și cunoască foarte bine disciplina, dar aceasta este doar premisa. La fel de important este să poată explica aceeași idee în moduri diferite, să observe când elevul nu a înțeles, să adapteze demersul didactic și să creeze un climat în care greșeala să fie analizată și valorificată ca parte firească a învățării, nu sancționată moral. În activitatea de formator și de evaluator în cadrul concursului „Pedagogul Anului” am întâlnit profesori foarte diferiți prin stil, experiență și personalitate. Nu cred că valoarea profesională a unui cadru didactic poate fi redusă la participarea sau neparticiparea la un concurs. În același timp, apreciez foarte mult carajul celor care aleg să participe, pentru că un asemenea concurs presupune expunere profesională, asumare și disponibilitatea de a-ți demonstra competențele la probe care surprind diferite dimensiuni ale activității didactice. Pentru mine, profesorul foarte bun este cel care nu se oprește din învățat, care rămâne curios, receptiv la schimbare și atent la elev. Într-un anumit sens,

profesorul bun trebuie să rămână elev toată viața.

- **Liceul Teoretic „Spiru Haret” este o instituție etalon. Cum se îmbină rigoarea managementului educațional de director adjunct cu activitatea de la catedră?**

- Pentru mine, cele două roluri se completează reciproc. Activitatea la clasă mă ajută să nu privesc școala doar prin documente, rapoarte și indicatori. Când intri în clasă, înțelegi imediat dacă o decizie managerială este realistă sau nu. Elevul este un excelent test de realitate pentru managementul educațional. Pe de altă parte, experiența managerială m-a învățat să văd lecția ca parte a unui sistem mai mare: curriculum, evaluare, dezvoltarea profesională a profesorilor, cultura instituțională și rezultatele școlii. Sunt director adjunct din 2001, iar din 2018 îndeplinesc această funcție la Liceul „Spiru Haret”. În tot acest timp am încercat să nu pierd legătura cu matematica și cu elevii. În activitatea la clasă încerc să păstrez acest echilibru între disciplină, înțelegere și autonomie. Faptul că, la sesiunea de bacalaureat din 2026, 14 dintre cei 29 de elevi ai mei de la profilul real au obținut nota 10 îmi oferă,

mai degrabă decât un motiv de laudă, o confirmare că elevii răspund bine atunci când li se cer nu doar algoritmi, ci și gândire, argumentare și responsabilitate pentru propriul progres.

- **Asistența la ore este o componentă esențială a rolului de director adjunct pe instruire. Ce urmăriți cu precădere când asistați la lecțiile colegilor și cum livrați un feedback constructiv, care să-i ajute să crească?**

- Când intru la o lecție, urmăresc dacă elevii gândesc sau doar execută, dacă obiectivele lecției sunt clare, dacă sarcinile au sens, cum este diferențiată activitatea, modul în care vorbește profesorul, dar și limbajul elevilor. Mă interesează foarte mult evaluarea formativă: cum află profesorul, pe parcursul lecției, dacă elevii au înțeles. În feedback încerc să pornesc întotdeauna de la ceea ce a funcționat. Nu din politețe, ci pentru că orice îmbunătățire se construiește pe punctele forte existente. Asistența la oră nu trebuie să fie un instrument de control sau de frică. Dacă profesorul joacă o „lecție demonstrativă” numai pentru că directorul adjunct stă în ultima bancă, atunci am ratat scopul. Ea trebuie să fie o formă de dezvoltare profesională.

- **Diplomele oficiale de excelență sau de onoare certifică o muncă de o viață. Care este însă cea mai de preț „diplomă” pe care ați primit-o de la elevii dumneavoastră?**

- Sigur că mă bucur când foștii elevi au cariere frumoase sau obțin performanțe excepționale. Dar cea mai mare satisfacție este să-i vezi devenind oameni integri, cu discernământ, care își amintesc de școala cu respect. Cred că există o „diplomă” care nu se pune în ramă: recunoștința discipolilor. Este poate singura distincție pe care profesorul nu o poate cere, dar pe care speră să o primească.

- **Dacă ați avea posibilitatea să transmiteți un mesaj unui tânăr la început de drum, care ezită să aleagă cariera de profesor de matematică, ce i-ați spune?**

- I-aș spune mai întâi să nu aleagă profesia doar pentru că îi place matematica. Pentru a deveni profesor trebuie să-ți placă și oamenii. Îi va trebui răbdare, pentru că nu fiecare

explicație va funcționa din prima, și modestie, pentru că, uneori, un elev va găsi o soluție mai bună decât a profesorului. Îi va trebui curaj, pentru că va lucra cu generații aflate într-o continuă schimbare. Și, poate mai mult decât orice, îi va trebui multă disponibilitate pentru a învăța. Dar i-aș spune și ceva ce nu apare suficient în descrierile oficiale ale profesiei: este extraordinar să vezi cum, sub ochii tăi, un om începe să înțeleagă.

- **Marcând recent Ziua Mondială a Profesorilor, aducem pe această cale un profund omagiu și o sinceră urare de bine domnului Valeriu Gînga, precum și tuturor cadrelor didactice care luminează destine în Republica Moldova. Vă dorim mulți ani cu sănătate, inspirație inepuizabilă, bucuria de a vedea noi roade ale muncii Dvs. și discipoli care să vă depășească așteptările. La mulți ani de Ziua Profesorului!**

A intervievat:
Silvia ȚURCAN

Banca Mondială: Proiectul „Îmbunătățirea Calității Educației”, în desfășurare

Proiectul „Îmbunătățirea Calității Educației” (EQIP), implementat cu suportul Băncii Mondiale, asigură modernizarea mai multor instituții de învățământ din Republica Moldova. În acest sens, Ministerul Educației și Cercetării (MEC) lansează diferite concursuri de achiziție pentru executarea unor lucrări de renovare, care fac parte din investițiile destinate inclusiv dezvoltării Rețelei Școlilor Model.

Granturi școlare EQIP

Datorită proiectului, au fost efectuate vizite de studiu ale unor profesori moldoveni în România și Estonia. Primele echipe din totalul celor 64 de instituții de învățământ au participat pe parcursul lunii septembrie curent la activități de schimb de experiență. Astfel, delegația Liceului Teoretic Republican „Aristotel” din Chișinău a vizitat în România Liceul „Fildelfia” din Suceava, participanții asistând la 12 activități curriculare, extracurriculare și de mentorat, cu utilizarea unor instrumente digitale ce țin de conexiuni dintre discipline și implicarea comunității în viața școlii.

De asemenea, echipa managerială și 5 cadre didactice de la Liceul Teoretic Grățiești, mun. Chișinău, au participat la activități organizate în instituții din Miroslava și Huși (România), iar profesori de la Liceul „Vasile Suhomlinski” din Edineț au vizitat Liceul cu Program Sportiv din Suceava, în cadrul subproiectului „LingoLab - explorăm, învățăm, comunicăm”.

La rândul lor, echipele liceelor din Dorotcaia, Dubăsari, și „Emil Nicula” din Mereni, Anenii Noi, au analizat în Estonia (la Tallinna Pae Gümnaasium, Techno TLN și PROTO Invention Factory) practici de educație incluzivă, învățare prin experiment și orientare profesională, integrare a instrumentelor digitale și educație STEAM. Experiența din această republică baltică a oferit și echipei Liceului Teoretic „Petre Ștefănuță” din Ialoveni repere pentru dezvoltarea orientării profesionale.

Prin Proiectul EQIP, granturile școlare pot ajunge până la plafonul

de 36 000 de dolari SUA pentru o instituție. Finanțarea susține consolidarea capacităților cadrelor didactice și manageriale, digitalizarea și dotarea laboratoarelor, activitățile STEM/STEAM, îmbunătățirea evaluării și consolidarea capacității instituționale, inclusiv dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și manageriale.

Condiții mai bune pentru elevii Liceului „Petru Rareș” din Soroca

Peste 1 000 de elevi ai Liceului Teoretic „Petru Rareș” din municipiul Soroca vor beneficia de condiții mai bune de studiu, instituția aflându-se în proces de reabilitare, eficientizare energetică și modernizare. Valoarea estimată pentru realizarea integrală a proiectului este de circa 165,8 milioane de lei, iar pentru realizarea primei etape a investiției sunt disponibile circa 52,2 milioane de lei.

Lucrările sunt finanțate în cadrul Proiectului (EQIP), care prevede o transformare amplă a complexului școlar: renovarea blocurilor Liceului și amenajarea teritoriului adiacent, inclusiv a infrastructurii destinate activităților sportive și recreative. Documentația de proiect vizează un teritoriu de circa 3 hectare și include, în conceptul general, un teren sportiv multifuncțional, vestiare, un teatru de vară și foișoare.

Investiția va fi realizată etapizat, pornind de la lucrările considerate prioritare pentru comunitatea școlară. În blocul A1, proiectul prevede modernizarea intrării principale și a holului liceului, refacerea pardoselilor și pereților, modernizarea tavanului și iluminatului,

precum și reamenajarea zonei de recepție. Conceptul vizual propune un spațiu luminos și modern, cu zonă de recepție, spații de așteptare și panouri informative.

LT „Mihai Eminescu” din Strășeni, la prima etapă a proiectului

Vor fi renovate capital blocurile de studii 1 „A” și 1 „B” ale Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din orașul Strășeni, datorită unui buget de circa 52 de milioane de lei (2,9 milioane de dolari SUA). Decizia privind startul lucrărilor a fost luată în urma unor consul-

tări desfășurate între Unitatea de Implementare a Proiectului EQIP, MEC, administrația instituției și autoritățile publice locale.

Grație acestor investiții, se va purcede la transformarea infrastructurii, prin modernizarea spațiilor de studii, renovarea stadionului, amenajarea terenului școlii pentru activități sportive și recreative, îmbunătățirea condițiilor din cantină și sala multifuncțională, precum și crearea unor spații moderne pentru activități extracurriculare. Reamintim că Liceul este frecventat de peste 1 200 de elevi din 18 localități ale raionului, fiind una dintre cele 15 instituții din Rețeaua Școlilor Model care beneficiază de investiții finanțate de Banca Mondială prin proiectul EQIP.

Grădinița „Delia” din Ungheni, dotată cu echipamente moderne

De condiții mai bune pentru educația timpurie beneficiază și cei 173 de copii și 11 cadre didactice de la Grădinița „Delia” din municipiul Ungheni, după ce instituția a fost dotată cu echipamente moderne în cadrul aceluiași proiect, „Îmbunătățirea Calității Educației”. Drept urmare, au fost achiziționate laptopuri, imprimante color, materiale didactice inovatoare și mobilier adaptat pentru preșcolari. Cu noile echipamente au fost dotate sălile de grupă, cabinetul metodic, cabinetul logopedului și cel al asistentului medical, precum și centrul educațional.

Anna Cersac, directoarea instituției, a spus că „Noile echipamente digitale le permit educatorilor să transforme o activitate obișnuită într-una interactivă și atractivă pentru copii”. La rândul său, Olga Bogușevici, mama unui copil, susține că „Prin asemenea proiecte, Grădinița contribuie la dezvoltarea personală a copiilor, care vor ajunge mai bine pregătiți la următoarele etape ale parcursului lor educațional”.

4 grădinițe din Chișinău, modernizate în cadrul EQIP

Și 4 grădinițe din municipiul Chișinău beneficiază de lucrări de reabilitare, eficiență energetică și modernizare, fiind vorba de Instituțiile de Educație Timpurie nr. 103, nr. 150, nr. 174 și nr. 197. Investițiile vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de învățare și dezvoltare pentru copii, precum și la crearea unui mediu mai sigur, mai confortabil și mai eficient din punct de vedere energetic. Grădinița nr. 103, amplasată în sectorul Botanica, va fi modernizată cu o investiție de 2,3 mili-

instituție să fie amenajată o nouă grupă de creșă. De asemenea, vor fi renovate sălile de grupă, dormitoare și grupurile sanitare, fiind amenajate și spațiile auxiliare necesare activităților educaționale și de îngrijire a copiilor. Sunt prevăzute și intervenții pentru îmbunătățirea accesului în clădire și adaptarea spațiilor la standardele actuale de funcționalitate și siguranță.

Celelalte trei instituții de educație timpurie amintite supra vor beneficia și ele de proiecte de modernizare cu un buget de câte 2,3 milioane de lei. Per total, pentru toate cele patru grădinițe, Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL) a lansat procedura de achiziție în vederea selectării antreprenorilor care vor executa lucrările.

În general, instituțiile menționate mai sus se numără printre cele 200 de școli și 200 de grădinițe selectate în urma unui concurs public organizat de Ministerul Educației și Cercetării, pentru a beneficia de mobilier nou, echipamente moderne și materiale didactico-metodice. În cadrul proiectului, 290 de școli și grădinițe din întreaga țară au fost dotate cu echipamente digitale destinate consolidării infrastructurii educaționale.

Inițiativa a fost lansată în anul 2023, prin selectarea primelor 35 de instituții de învățământ, iar în 2025 rețeaua a fost extinsă la 90 de școli din toate regiunile țării. Acestea sunt concepute drept centre educaționale regionale, capabile să atragă elevi din localitățile învecinate și să ofere condiții de studiu la standarde europene.

Julian BOGATU

MESAGERII PĂCII

Elevii clasei a III-a din cadrul Liceului Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, au demonstrat că educația nu înseamnă doar acumulare de cunoștințe, ci și formarea caracterului și a valorilor. Într-o activitate cu profund impact formativ, aceștia au devenit adevărați mesageri ai păcii, oferind un exemplu demn de urmat pentru întreaga comunitate școlară. Cu pași mici și suflete deschise, elevii au adus în școală un mesaj simplu, dar esențial: „PACEA ÎNCEPE CU FIECARE DINTRE NOI”. Prin simbolul porumbeilor albi, au transmis valori fundamentale precum respectul, prietenia, bunătatea, iubirea, empatia și înțelegerea. Fiecare cuvânt a devenit o promisiune – de a vorbi cu blândețe, de a întinde o mână de

ajutor și de a cultiva relații bazate pe respect reciproc.

Activitatea a evidențiat faptul că, deși sunt mici, copiii pot avea gânduri și idealuri mari. Douăzeci de sufletele au ales să își asume un rol important, declarând cu convingere: „Noi suntem Mesagerii Păcii. Și alegem să fim PACE”. Astfel de inițiative confirmă rolul esențial al școlii în formarea unor generații responsabile, capabile să contribuie la edificarea unei societăți mai bune.

Svetlana CUCOȘ,
învățătoare,
diriginta clasei a III-a,
Alexandru COCETOV,
profesor,
IPÎ Liceul Teoretic
„Orizont”, Bălți

„Chirița în provincie” la Liceul Waldorf – spectacolul care ne-a unit

Realizarea spectacolului în clasa a X-a, în Liceul Waldorf din Chișinău, are o menire deosebită. Oportunitățile acestui proces solicită muncă, nu doar fizică, ci și psihică. Clasa a X-a „U” a jucat pe scenă – da, ca la teatru, cu public, muzică și actori. Nu a fost simplu, cel puțin după culise.

A durat câteva luni bune până am ales piesa. „Chirița în Provincie” de Vasile Alecsandri a câștigat, prin epuizare, de multe opinii și argumente „pro” și „contra”. Profesoara de limba și literatură română, Tatiana Rozmerița, ca să ne convingă de faptul că nu e ușor să faci o sală să rădă, ne-a organizat în vederea vizionării acestui spectacol, jucat de actori profesioniști. Deci, am mers la Teatrul „Eugen Ionesco” din Chișinău, am privit, am luat notițe „cu ochii”. Colegele mele, Ilinca și Carina, au dat „cu sapa” prin text – au adăugat scene, au modificat dialoguri și, în felul acesta, am ajuns la propria noastră operă.

Împărțirea rolurilor a decurs organic sau poate... rolurile ne-au ales pe noi. Darius a devenit Chirița – înalt ca un stâlp și cu mult simț al umorului, parcă personajul îl căuta demult. Sofia a jucat-o pe Safta, Carina - pe Luluța, Andrei - pe Leonaș, Richard, subsemnatul, - pe Gulița, Laura - pe Șarl, Bogdan - pe Ion. Rolurile secundare și-au avut partea lor importantă la începutul și sfârșitul spectacolului. Ceilalți colegi au fost bucuroși să contribuie cu ideile și cu talentul la realizarea decorului, care, în viziunea mea, a fost unul foarte potrivit.

Au urmat repetițiile. Câtiva nu și-au știut replicile până aproape de ziua prezentării. Dar ultimele repetiții au compensat toate golurile. Rada-Lia și diriginta noastră, Tatiana Rozmerița, au fost regizorii, ce au dat dovadă de multă răbdare și înțelegere. Le-a fost cam dificil cu noi, fiindcă rolurile se tot schimbau de la o zi la alta. Anume în astfel de momente am conștientizat

cât de mult poate un spectacol să ne unească, noi fiind veniți în clasa a X-a din diferite școli.

În ajunul premierei, am fost pregătiți, fiecare cu rolul și costumele lui. La 12:30 am jucat pentru profesori și colegi – răsetele din sală erau un semn bun, însemnând că publicul a fost captivat de prestația noastră. Am jucat, am dansat la nunta Luluței și a lui Guliță, am adunat aplauzele, zic eu, binemeritate. Urma partea grea: să ieșim din rol și să închidem ușa personajului.

Seara, la 18:00, a doua prezentare, în fața părinților, noi fiind mai relaxați, că sunt ai noștri și nu aveau să ne judece prea dur... Ne uitasem unele replici, am improvizat pe alocuri. În final, i-am cântat *LA MULȚI ANI!* lui Matei, responsabil de coloana sonoră a spectacolului, colegul care și-a sacrificat ziua de naștere în numele teatrului.

Am fost felicitați, aplaudați, îmbrățișați... Acest an școlar care a trecut s-a finalizat, pentru noi, cu zâmbetul pe buze, cu multă muncă și socializare în spate, manifestări de suflet pe care nu le vom uita niciodată.

Grigore RICHARD,
discipol al Liceului Waldorf,
mun. Chișinău

Decada Valorilor Naționale la IPÎ LT „Orizont” din Bălți

Începutul Decadei Valorilor Naționale a fost celebrat cu mândrie la IPÎ Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, reunind elevii într-o adevărată sărbătoare a identității culturale. Decada Valorilor Naționale este un program educațional tematic obligatoriu, desfășurat în luna septembrie curent în toate instituțiile de învățământ general din Republica Moldova.

Îmbrăcați în ia tradițională, atât elevii, cât și profesorii au adus în prim-plan frumusețea, tradiția și autenticitatea portului popular, demonstrând respect și atașament față de patrimoniul național. Valorile naționale nu sunt doar cuvinte înscrise în manuale sau simboluri pe care le vedem la sărbători. Ele trăiesc prin limba pe care o vorbim, tradițiile pe care le păstrăm, istoria pe care o cunoaștem și respectul față de familie, școală și comunitate. Prin recital, elevii au cinstit limba română, fiind una dintre cele mai importante valori pe care le moștenim. Prin limbă ne exprimăm gândurile, sentimentele și identitatea. Tradițiile, portul popular, cântecul, dansul, obiceiurile și sărbătorile moștenite de la înaintași sunt puncte care leagă generațiile.

În acest context, elevii împreună cu profesorii au încins o horă în curtea liceului, creând un veritabil spirit de comuniune și sărbătoare. Prin această inițiativă, comunitatea școlară a evidențiat importanța păstrării tradițiilor și transmiterii lor către generațiile tinere. În acest sens, încurajăm copiii să poarte costume populare și să descopere semnificația simbolurilor tradiționale, cultivând astfel respectul pentru valorile auten-

tice ale neamului. Asemenea evenimente sunt esențiale pentru formarea identității culturale a elevilor, cultivarea respectului față de valorile naționale și consolidarea sentimentului de apartenență la comunitate.

Diversitatea modelelor, corurilor și broderiilor a transformat curtea liceului într-un spațiu viu, plin de semnificații culturale și simboluri identitare. Căreul festiv nu a fost doar o simplă adunare, ci un eveniment al întregii comunități școlare, în care elevii, profesorii și părinții au celebrat împreună valorile autentice ale neamului.

Momentele artistice, recitalul și mesajele dedicate tradiției au contribuit la consolidarea spiritului de apartenență și dezvoltarea respectului pentru moștenirea culturală. Este de subliniat faptul că activitatea s-a înscris în demersul educațional al instituției de a forma tineri conștienți de identitatea lor, capabili să aprecieze și să promoveze valorile naționale în societatea contemporană.

Olga PREPELIȚA,
Alexandru COCETOV,
IPÎ LT „Orizont” din Bălți

Patrimoniul cultural se păstrează mai bine atunci când este trăit și împărtășit

Probabil unul dintre cele mai importante răspunsuri pe care trebuie să-l găsească omul în devenirea lui ca personalitate este cel despre identitatea sa. Și în acest parcurs, descoperirea identității naționale și culturale are un rol decisiv. Nu întâmplător în epoca tehnologiilor informaționale, lumea bună simte tot mai mult necesitatea redescoperirii tradițiilor, a valorilor culturale și spirituale.

Campaniei naționale, care răspunde acestei necesități a omului modern, „Decada valorilor naționale”, organizată de către Ministerul Educației și Cercetării, i-au răspuns cu entuziasm și creativitate bibliotecarii de la filiala „Ștefan cel Mare și Sfânt” a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”. În cadrul activităților organizate, elevii ai claselor primare, cei din ciclul liceal, de la școli profesionale, beneficiari ai centrelor sociale ș.a. au avut fericita ocazie de a vorbi și de a-și aminti, a cunoaște mai multe despre ceea ce ne definește pe noi, românii basarabeni – istoria, tradițiile, personalitățile marcante, bogățiile culturale și nu în ultimul rând, limba maternă, în care au fost create opere nepieritoare ale neamului.

O întâlnire emoționantă în acest context a fost cea organizată în colaborare cu cei de la LTPA „Elena Alistar” din Chișinău, a cărei oaspete a fost scriitoarea Ada Zaporozjanu, autoare a peste 30 de cărți și a câteva discuri cu muzică pe versurile sale. O fire plăpândă și romantică, dar puternică prin credința sa în adevăr și bunătate, pe care le transmite cititorilor prin cărțile sale, Ada Zaporozjanu este o veche prietenă a Liceului și a Bibliotecii. Așa cum este și o prietenă a copiilor din multe alte instituții din țară și de peste hotare, pe care le vizitează des și cu care colaborează în cadrul diferitelor proiecte. Cele 12 clase de pici, cu care s-a întâlnit la LTPA „E. Alistar” de data aceasta, au înduișat-o cu scrisorile pe care i le-au transmis, într-o atmosferă solemnă și creativă, prin care își exprimau dragostea față de valorile sfinte ale neamului – istorie, limbă, credință ș.a.

„A fost o sărbătoare minunată pentru toți cei prezenți, în care

au fost readuse în memorie valorile care ne adapă și din care luăm puteri, asemenea eroilor din cărțile Adei Zaporozjanu, care pun preț pe sfaturile bunelor și pe tradițiile noastre de veacuri – „Trăistuța făcătoare de minuni”, „Mi-i dor de bunicuța” și multe altele! Această atmosferă va fi reînviată în suferințele copiilor atunci când se vor pleca și vor deschide cărțile autoarei, poate chiar descoperindu-le pe rafturile bibliotecii noastre!”, a menționat directoarea Bibliotecii „Ștefan cel Mare și Sfânt”, Lilia Gamarța.

O altă călătorie prin istorie, tradiție, cultura neamului au întreprins elevii de la Școala Profesională nr.3 din capitală, în cadrul întâlnirii cu genericul „Patrimoniul cultural al Republicii Moldova”, organizată de colaboratorii aceleiași biblioteci. Astfel, tinerii au aflat de la ghidul turistic și fotograful Iurie Dodița ce povești ascund anumite mănăstiri, cetăți și locuri vechi din Republica Moldova. Invitatul le-a destăinuit și unele amintiri din propriile călătorii, oferindu-le imagini impresionante, surprinse în diferite localități ale Basarabiei. Un moment deosebit al acestui eveniment a fost vizionarea unor materiale video despre Moara Roșie, Mănăstirea Măzărache, locuri încărcate cu secole de istorie. Unele dintre ele sunt în stare deplorabilă, din păcate. Și așteaptă implicarea unor oameni de curaj și responsabilitate, care să contribuie la restaurarea și valorificarea lor pentru generațiile viitoare.

„Activitatea ne-a demonstrat că patrimoniul cultural nu înseamnă doar monumente și clădiri istorice, ci e vorba de memorie, tradiții, oameni, locuri care ne definesc. Tinerii trebuie să descopere poveștile trecutului, pentru a-i înțelege valoarea și a-l păstra

pentru cei care vin”, a menționat moderatoarea activității, bibliotecara Lilia Canțâr.

O discuție tematică despre costumul național ca patrimoniu al românilor, cu participarea tinerilor de la Centrul social de zi „ADIR”, Școala Profesională nr. 3 și elevii de la Școala Primară „Pas cu Pas”, realizată de neobosiții colaboratori ai Bibliotecii „Ștefan cel Mare”, a fost un adevărat prilej de bucurie și incluziune. Participanții au aflat mai multe detalii despre costumul național românesc, care este o parte vie a culturii, memoriei și a identității noastre. Au fost impresionați să descopere că fiecare motiv al iei și element al portului popular poartă niște semnificații profunde, transmise din generație în generație. Și că ia românească face parte din patrimoniul cultural, recunoscut de UNESCO, fiind introdusă în anul 2022 la compartimentul „Arta cămășii cu altăia”.

Un moment special al activității a fost prezentarea costumului național – spațiul bibliotecii s-a luminat, când au pășit, ca pe un podium, copii și tineri îmbrăcați în haine tradiționale! Elevii de la Școala Primară „Pas cu Pas” au jucat rolul unor mici modele, oferindu-le celor prezenți curaj și voie bună. Mai apoi au cântat și au dansat împreună pe melodia „Hora din Moldova”, interpretată de tinerii de la Centrul „ADIR”. Astfel, prin tradiții și prin portul popular, participanții au descoperit bucuria de fi împreună, de a accepta diferențele! Cu ajutorul bibliotecarilor și a profesorilor care i-au ghidat, au înțeles că patrimoniul se păstrează cel mai frumos atunci când este cunoscut, trăit și împărtășit!

Alina RUSU

Arta actorului pe înțelesul celor mici

Ne vom preocupa de o abordare interactivă și metodologică a educației teatrale la ciclul primar prin intermediul rolului lui Arlechin. Elementul central de inovație al ghidului practic îl constituie introducerea acestui personaj. În pedagogia teatrală, instructorul sau cadrul didactic riscă uneori să adopte o poziție prea autoritară, blocând spontaneitatea copilului. Prin Arlechin, noțiunile teoretice sunt transpuse de sub rigoarea clasică a manualului într-un dialog direct, „de la egal la egal”.

Misiunea didactică – podul afectiv dintre teorie și practică

Arlechin nu este un simplu element decorativ, ci un adevărat partener de joc și Ghid metodologic, căci îndrumă parcursul cognitiv prelucrând terminologia de specialitate și explicând-o prin metafore din lumea copiilor. Astfel, atenția întruchipează „lanterna de detectiv”, memoria devine „seiful magic”, iar asociația este „sfoara invizibilă a minții”. De asemenea, este stimulată participarea afectivă, creându-se un mediu favorabil din punct de vedere emoțional, unde greșeala nu este sancționată, ci transformată în oportunitate de învățare.

Coerența conceptuală și structură curriculară

Deși se adresează copiilor, Ghidul nu se abate de la rigoarea științifică a disciplinei. El este proiectat pe un parcurs progresiv, respectând etapele de dezvoltare a

aptitudinilor scenice pentru elevii claselor I-II la profilul teatral.

Mai întâi ne vom axa pe elementele fundamentale ale limbajului teatral și Codul Etic. Prima secțiune a Ghidului familiarizează elevii cu vocabularul de bază al artei scenice (artă, actor, regizor, dramaturg, scenă, spectacol, spectator, repertoriu, scenetă, piesă, decor, recuzită, machiaj, costum). În paralel, ghidul introduce noțiunile de etică teatrală și conduită scenică, învățându-i pe elevi respectul față de partenerul de scenă, disciplina din culise și bunele maniere în sala de spectacol.

Element primar pentru dezvoltarea aptitudinilor scenice este atenția. Modulul dedicat acestei calități antrenează concentrarea auditivă și vizuală prin exerciții analitice: ascultarea diferențiată a sunetelor din mediu, studierea detaliată a elementelor din jur, analiza vestimentației partenerului. De asemenea, sunt exersate orientarea conștientă

asupra obiectului (după însușire, formă, culoare) și organizarea atenției distributive în dinamica spațiului scenic (Semaforul, Ocuparea locului).

La rândul său, educarea memoriei ține de mai multe procese și tipologii. Modulul abordează nu memorarea mecanică, ci memoria afectivă, senzorială și corporală. Ghidul face distincția practică între memorarea neintenționată și cea voluntară, propunând exerciții graduale: de la memorarea obiectelor și cuvintelor, până la reținerea caracteristicilor fizice, pașilor, vocii și acțiunilor specifice unui personaj.

Dezvoltarea imaginației și spiritului de observație se realizează prin exerciții de tipul „De la imagine la imaginație”, elevii fiind ghidați să schimbe funcția obiectelor de recuzită și să își modifice comportamentul față de acestea. Modulul de observare dezvoltă capacitatea de analiză a aspectului fizic și vestimentar al colegilor, precum și sesizarea modificărilor subtile intervenite în decor.

Ultimul modul, cel al asociației ca o conexiune senzorială și emoțională, completează tabloul prin dezvoltarea spiritului asociativ. Elevii lucrează cu termeni care evocă simțuri olfactive și gustative, învață să creeze imagini vizuale pe suport muzical și să redea emoțiile prin mișcări plastice și ritmice.

Valoarea aplicativă pentru cadrele didactice

Pentru profesorii de artă teatrală, acest Ghid reprezintă o resursă numai bună pentru utilizare la clasă, oferind: fișe de evaluare formativă și sumativă originale, cu teste concepute sub formă de „misiuni de detectiv”, care evaluează cunoștințele teore-

tice și deprinderile practice fără a genera anxietate; bancă de jocuri didactice, cu peste 20 de exerciții practice detaliate pas cu pas, ce pot fi integrate direct în proiectarea didactică zilnică sau în pregătirea spectacolelor de clasă; flexibilitate pedagogică, materialul permițând adaptarea rapidă la ritmul individual de învățare al fiecărui grup de elevi.

Ghidul practic la artă a actorului cu personajul Arlechin demonstrează că procesul de predare-învățare-evaluare în învățământul teatral primar poate fi deopotrivă riguros și captivant. Prin îmbinarea armonioasă a teoriei cu jocul, valorificarea stimulilor vizuali și crearea unui univers alegoric stabil, lucrarea reușește să transforme primele lecții de teatru într-o experiență memorabilă pentru elevi. Recomand cu căldură acest Ghid practic tuturor cadrelor didactice, profesorilor de teatru și coordonatorilor de cercuri dramatice, care doresc să cultive în sufletul copiilor pasiunea pentru scenă, disciplina muncii în echipă și libertatea de expresie creativă.

Diana GHEȚIU,
profesoară de artă teatrală,
grad didactic II,
LTPA „Elena Alistar”,
mun. Chișinău

Toamna se numără nu doar strugurii și bobocii, ci și Cardurile inteligente

„Înainte de orice, scopul unei cărți este să te facă să gândești”
Honoré de Balzac

În prima jumătate a lunii octombrie, când la țară a început să ruginească frunza în vîi e bine să ne bucurăm de roadele pământului și specificul nostru național, dar și de evenimente culturale ce țin de carte, spirit și cultură, cum ar fi campania „Fii deștept, ia un card inteligent”, care a demarat și la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău printr-un șir de întâlniri cu micii cititori din sectorul Ciocana al capitalei, urmând să se finalizeze pe 15 octombrie curent. Prin acest card, cititorii vor beneficia de un permis de acces gratuit la bibliotecă, oferit în cadrul campaniei de promovare a lecturii desfășurate în perioada 15 sep-

tembrie - 15 octombrie. De fapt, este o carte de vizită digitală și cheia de acces către toate serviciile, colecțiile și resursele din rețea, permițând împrumutul de cărți la domiciliu, accesul la sălile de lectură și participarea la programe culturale sau educative.

Vorba e însă că în aceste zile nu prea am văzut ca la aceste întâlniri ale copiilor din sediile bibliotecilor chișinăuene să dea năvală televiziuni și reprezentanți ai posturilor de radio. În schimb, la festivalul vinurilor au stat ciucure de la vlădică până la opincă zeci de reprezentanți ai televiziunilor, ținându-se scai de reprezentanții forurilor superioare ale statului.

Dar să revin la întâlnirea copiilor din clasa a doua de la Școala Primară „Anatolie Popovici” din sectorul Ciocana care a avut loc la Biblioteca „Transilvania” și la atmosfera care a domnit aici. Una irepetabilă și memorabilă pentru

micii cititori, care au fost ghidați de bibliotecare de a lua cunoștință de Măria Sa Cartea. Copiii au fost curioși să vadă unele mostre și să le pipăie, să țină în mâini de la cărți liliput la cele mai „grele”, adică impunătoare și voluminoase, cum ar fi *Istoria Literaturii Române* sau cartea cărților *Biblia*.

La fel de curioși au fost să afle că Biblioteca Transilvania are în fondul ei 67 mii de cărți. De asemenea, au fost surprinși când au aflat că cea mai mare carte din lume este un atlas cu înălțimea de 1 metru 75 centimetri înălțime și se desfășoară pe 1 metru 90 centimetri când este deschisă. Era impresionant să vezi bucuria copiilor și lumina din ochii lor, ei fiind activi și inventivi când li se puneau unele întrebări, ori erau îndemnați să răspundă la unele ghicitori. După cum a remarcat moderatoarea Alexan-

dra Beleac, au dat dovadă de age-rime și inventivitate.

Și aici s-a văzut rodul muncii dirigintei Olga Savva, dar și a bibliotecarei Olesea Fus de la Școala „Anatolie Popovici”. Ele au menționat că e important ca acest contact cu biblioteca și dragostea de carte trebuie să vie din familie, din cei șapte ani de acasă. Familia, școala și biblioteca alcătuiesc un fel de triumghi al creșterii și evoluției unei personalități în stare să facă față încercărilor vieții, dar și chiar Triumghiului Bermudeilor. Vocile copiilor într-o bibliotecă răsună precum zumbetul albinelor într-un știubei. Și dacă albinele într-o prisacă adună miere, oamenii în bibliotecă adună înțelepciune, inteligență și experiență umană. Să ocrotim, să menținem și să păstrăm și pe viitor aceste prisăci ale evoluției umane.

În concluzie, pe când să așteptăm o solicitare din partea reprezentanților puterii de la noi și a forurilor responsabile de a nimeri în Cartea Recordurilor cu cea mai Mare Carte Deschisă alcătuită din ființe umane, precum a fost cu viața de vie de ziua vinului? Va fi un elogiu cărții, dar și o pledoarie pentru cartea în format clasic. În speranța că nu-și vor pierde valabilitatea unele din proverbe despre carte care au fost reamintite în cadrul acestei întâlniri cu micii cititori, precum: „Cine învață merge înainte, cine nu, înapoi”; „De fiecare dată când deschid o carte învăț ceva”; „Cine are carte are patru ochi”.

Cu atât mai mult sperăm să rămână exemple meritorii pentru părinți, educatori, profesori, bibliotecari și scriitori poveștile de altădată ale lui Tudor Arghezi: „Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,/ Decât un nume adunat pe-o carte”, deoarece „Cartea mea-i, fiule, o treaptă./ Așează-o cu credință căpătâi./ Ea e hrîsoavă vostru cel dintâi”. Iar o carte bună, după cum zicea A. Tolstoi, „e ca și o conversație cu un om deștept”. De aceea e bine copiii de mici să pătrundă în împărăția cărților concomitent cu asimilarea tehnologiilor avansate și primele excursii să le facă în biblioteci și muzee.

Andrei VIZIRU COSTULEANU

Micii școlari de la IPLT „Mihai Eminescu” descoperă magia bibliotecii în cadrul campaniei „Fii deștept! la un Card Inteligent!”

Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME) i-a primit cu brațele deschise pe elevii clasei a II-a „C” de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Chișinău, însoțiți de învățătoarea Maria Popa. Vizita s-a desfășurat în cadrul Campaniei de atragere a utilizatorilor Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”: „Fii deștept! la un Card Inteligent!”.

La întâlnirea cu cei mici a participat și Elena Dabija, directoarea CAIME, care a vorbit despre carte, lectură și importanța bibliotecii în viața unui copil. Întâlnirea a fost gândită ca o călătorie prin lumea lui Eminescu, în care copiii să poată descoperi poetul nu doar prin versurile pe care le cunosc, ci și prin povești, manuscrise, cărți și obiecte care păstrează legătura cu opera și personalitatea sa. Pentru vârsta lor, apropierea de marele maestru a fost făcută prin întrebări, recitare și descoperire, astfel încât biblioteca să devină un spațiu în care învățarea se realizează în mod firesc și cu bucurie.

Primul nostru popas a fost la etajul I, în Aula „Mihai Cimpoi”. Aici am descoperit împreună istoria Centrului, legătura lui cu academicianul Cimpoi și activitățile care se desfășoară în acest spațiu: întâlniri cu scriitori, lansări de carte, conferințe și expoziții. De aici am ajuns, firesc, la Mihai

Eminescu. Le-am povestit copiilor despre copilăria poetului, familia lui numeroasă și dragostea sa pentru natură. Micii participanți au fost foarte curioși, au pus multe întrebări și au intervenit ori de câte ori ceva le-a stârnit interesul. Când am ajuns la poezii, întâlnirea a prins și mai multă viață. Am recitat împreună versuri cunoscute: „Somnoroase...” – „păsărele!”, „La mijloc de codru...” – „des!”, „Fiind băiet păduri...” – „cutreieram!”. Astfel, versurile celebre au prins glas prin vocile copișilor.

Un moment aparte, foarte emoționant, a fost și intonarea Imnului Republicii Moldova. Copiii l-au cântat împreună, iar vocile lor zgloabii au umplut aula. Una dintre cele mai mari surprize pentru ei au fost manuscrisele eminesciene. Când le-am prezentat paginile scrise de mâna poetului, le-au privit cu multă atenție și au vrut să afle cât mai multe. Le-au

atras atenția cărțile „Regal-D'Art”, cu volume îmbrăcate în catifea, pagini aurite și elemente decorative care le-au stârnit admirația. Erau cărți, dar foarte diferite de cele pe care le întâlnesc de obicei.

De asemenea, au fost curioși să vadă medaliile, monedele, timbrele și alte obiecte din colecțiile Centrului. Au fost surprinși când le-am spus că opera lui Mihai Eminescu este tradusă în mai multe limbi, fiind cunoscută și dincolo de hotarele țării. S-au mirat sincer și au vrut să afle mai multe. Pentru ei, a fost o descoperire frumoasă: poetul pe care îl cunosc din poeziile învățate la școală este citit și în alte țări. Un alt moment care le-a stârnit curiozitatea a fost când le-am prezentat o carte foarte mică, de mărimea unei nuci, dar și o carte de dimensiuni neobișnuit de mari. Au privit cu uimire aceste exemplare, fiecare descoperire aducând o nouă întrebare.

După care am revenit la un lucru foarte apropiat de ei: Cardul Inteligent, pe care mulți îl aveau deja. Am discutat despre ce înseamnă să fii utilizator al bibliotecii, cum păstrăm cardul și cum îl folosim atunci când venim să împrumutăm o carte. Copiii au aflat că un singur Card Inteligent le poate deschide ușa către toate cele 27 de filiale ale Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, oferindu-le acces la cărți, servicii, activități și noi experiențe.

Am urmărit împreună și drumul unei cărți până acasă: o alegem de la raft, mergem la bibliotecar, prezentăm Cardul Inteligent, volumul este înregistrat și pleacă împreună cu noi. Am vorbit și despre grija față de carte. Nu scriem pe paginile ei, nu o rupem și nu o lășăm oriunde. Cartea pe care o împrumutăm va ajunge, după ce o citim, în mâinile altui copil.

În final, am ajuns la etajul II, unde copiii au descoperit spațiul de lectură și rafturile pline de cărți. Privind în jur, unul dintre lucrurile care i-a impresionat a fost numărul mare de volume. Curiozitatea lor s-a transformat imediat într-o întrebare simplă și sinceră: „De unde aveți așa multe cărți?” A fost o întrebare care ne-a bucurat. Pentru copii, biblioteca devenise deja un loc interesant prin ceea ce le oferea: atât de multe cărți, atâtea povești și atâtea posibilități de a descoperi ceva nou.

După toate cele văzute și aflate, biblioteca nu mai era doar un loc cu multe rafturi. Pentru ei devenise un loc în care se întâmplă

Programul „Muzee de la sat”, în desfășurare

Programul transnațional „Muzee de la sat” se află în plină în desfășurare, încă 7 instituții urmând să fie digitalizate prin tururi 3D. În acest scop, echipa proiectului și reprezentanții Oficiului Național al Turismului au documentat pe parcursul unei săptămâni colecții și obiecte de la Muzeul Satului din Chișinău, precum și din muzee din raioanele Ungheni, Călărași, Orhei, Edineț, Soroca și Sângerei.

varea muzeelor ca obiective turistice și includerea acestora în trasee respective.

Pentru muzeele din sate și orașele mici, tururile 3D reprezintă o modalitate de a face colecțiile mai accesibile în mediul digital, însă fără a înlocui vizita fizică. Astfel, vizitatorii vor avea posibilitatea să descopere muzeele și patrimoniul acestora înainte de a ajunge în localitățile date.

Inițiativa este dedicată promovării și conservării patrimoniului cultural din comunitățile rurale prin tehnologii moderne și interactive 3D, fiind lansată în R. Moldova la Muzeul de Istorie și Etnografie din satul Slobozia Mare, Cahul, una dintre cele 5 instituții muzeale din țară incluse inițial în proiect. Proiectul a fost realizat de Oficiul Național al Turismului, în parteneriat cu platforma „Muzee de la sat”.

De remarcat că digitalizarea va permite ca patrimoniul păstrat în instituțiile menționate să fie cunoscut de un public mai larg prin intermediul tururilor virtuale și al altor materiale în format electronic. De asemenea, conținutul va putea fi folosit pentru promo-

lucruri, unde poți pune întrebări, poți descoperi ceva nou și găsi următoarea carte pe care vrei să o citești. Vizita a fost, în același timp, o primă apropiere de biblioteca publică și de ceea ce înseamnă să fii cititor. Copiii au înțeles că o bibliotecă nu este doar un loc de unde împrumuți cărți, ci un spațiu în care poți întâlni oameni, idei, povești și valori care te însoțesc mult timp după ce ai plecat.

Ne-a bucurat să-i vedem atât de curioși, să-i auzim recitând, punând întrebări și manifestând atâta energie. Astfel de întâlniri

ne arată că apropierea copilului de carte începe, de multe ori, cu o experiență frumoasă și cu sentimentul că biblioteca este un loc în care se simte binevenit.

Ne-am despărțit de elevii clasei a II-a „C” și de învățătoarea Maria Popa cu bucuria unei întâlniri frumoase. Dacă un copil pleacă din bibliotecă mai curios decât a venit, înseamnă că instituția și-a îndeplinit una dintre cele mai frumoase misiuni ale sale.

Nadejda COJOCARU,
șef sector CAIME,
mun. Chișinău

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3538.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ► Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu

REPORTER ► Silvia Țurcan

CORECTOR ► Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>